‘Hadi bakalım, 2000’li yıllara’

Filiz Gür

1990 yılı. Edirne’de set boyunda Romanya’daki devrimden kaçan “Rumenlerin” hiç paraya konserve, kalem, defter gibi yanlarında taşıyabildikleri şeyleri sattıkları yıl. Evimizde televizyon yok, babam da genelde eve müstehcen fotoğraflarla kaplı bulvar gazetelerini ve bulmaca eklerini getirdiği için dünyada neler olup bittiğini hiç bilmiyorum. Aslında dünya tarihine dair pek çok şeyi okuduğum kitaplardan süzerek sezgisel bir dünya bilgisine de sahibim. Güncel ve gündelik olanı takip etmiyorum.

İlk defa adet görmüşüm ve anneme söylemeye utandığım için “bu işi” kendi başıma halletmişim. Memelerim büyümeye başladığı için yazın giydiğim ince pazar penyeleriyle gezmeye utanıyorum. Kamburumu çıkarıp içime iyice çekildiğimde, birinin yanından geçerken elimi çapraz hizada omzuma uzattığımda bu meseleyi de hallediyorum. Sovyet olimpik modelli beden eğitimi derslerinde kasanın üstünde amuda kalkmaya zorlanıyorum. Kalçalarım büyümeye başlamış, minderde ters takla atarken öğretmenin elindeki sopaya bakıyorum. Belki çok sevecekken spordan nefret etmeye başlıyorum. Kızlar Hurşit diye bir arkadaşımızın dar eşofmanını gösterip gülüşüyorlar. Hiçbir şey anlamıyorum. Anlasam da gülmeyeceğimi şimdi biliyorum. Matematik öğretmenim yazılıdan tahmin ettiğimden düşük bir not aldığım için beni kürsüye çağırıp tokatlıyor. Matematiği daha iyi anlamak için yıllar süren akıntıya karşı kulaç iç savaşını başlatıyorum. Üniversite sınavında on matematik neti yaparak bu konuyu ömürlük kapatacağımı henüz bilmiyorum. Delta eşittir bekare eksi dört ace.

“Haydi Bakalım 2000’li Yıllara”, Filiz **Gür**, iç/in bb, No: 103 Hors Série - Ayrık Sayı - Special issue [03.2025][RR]

1991 YILI

Ülkede seçimlerin olduğunu sokaktan günde iki defa geçen Sezen Aksu'nun Hadi Bakalım şarkısıyla öğrendiğim yıl. Hangi parti olduğunu bilmiyorum ama bu şarkıyı seçtiklerine göre iyi olmalılar diye düşünüyorum. İyi ki oy kullanamıyoruz o yaşlarda. İlk defa oy kullanabildiğimde de boş oy kullanarak anarşizme hizmet ettiğimi düşünerek kendimi haddinden fazla önemseyeceğimi bilmiyorum. Ne Gorbaçov'dan haberim var ne Glastnost'tan. Tankları ve Boris Yeltsin'i hayal meyal görmüşüm ki yıllar sonra derslerimde Sovyetlerin dağılışını anlatırken çok tanıdık geliyor. Türkçe öğretmenim Sema Hanım, Aziz Nesin hikayeleri okuyor sınıfta, gülmekten gözümden yaş geliyor. Erkek kardeşlerimden birini tasvir eden bir yazı yazıyorum, öğretmenim öyle şaşırıyor ki onu benim yazdığıma. Birkaç kompozisyondan sonra ancak inanıyor. Songül adında bir arkadaşımla siyaset konuşuyorlar, kendimi yetenekli ama cahil buluyorum. Songüllerin kendilerine ait bir aile apartmanları var. Yanından geçerken özenerek bakıyorum. O yıl Semra Özal'ın Sarı Papatyalarına bir şeyler oluyor ama ne olduğunu hatırlamıyorum. Yalnızca onun kabartılmış saçlarını, kocaman gözlüklerini ve kendi gibi boyalı saçlı kadınlarla bir şeyler yaptığını hatırlıyorum. Bize benzemiyorlar.

1992 YILI

Şimdilerde kızımla çok dinlediğimiz Self Control parçası ve R.E.M'in Everybody Hurts şarkıları yeni yayınlanmış. Bizim ev hâlâ küreselliğin çok uzağında. Yine de kız kardeşimle televizyon bulduğumuzda Hayat Ağacı'nı izliyoruz. Sam ne kadar da güzel. O da bize hiç benzemiyor. Güzel olmadığımı daha sık düşünmeye başlıyorum. Daha çok okuyorum. Arada kardeşimle bardağa su koyup tokuşturunca kıkırdıyoruz. Anneannem görse çok kızar. O bizim "düzgün kızlar" olmamız için her türlü uyarıyı yapıyor. Lokma dağıtmaya giderken eteğimin altına mutlaka kendi diktiği "uzun donlardan" giydiriyor. Kimseye söylemeden bacaklarımı tıraş ediyorum. Büyüyor olmak beni iyice zorlamaya başlıyor.

1993 YILI

Lisedeki kızlar eteklerini kıvıra kıvıra iyice kısaltıyorlar. Benimki çok uzun ama bir tur kıvırmaya cesaret edebiliyorum. Saçlarının önünü tarakla "ditip" kabartıyorlar. Ben okulun benden talep ettiği gibi sıkıca toplayıp örüyorum. Teneffüslerde bodrum kattaki kütüphanede Montaigne ile tanıştığım için okuldan onlar gibi kaçmıyorum. Tarih dersleri çok sıkıcı, sonradan tarih öğretmeni olacağımı söyleseler asla inanmam. Okul numaram 1444, Varna Savaşı ile aynı. Dört eklediğimde İkinci Kosova Savaşı'nı da ezberlememe gerek kalmıyor. Edebiyat öğretmenim Nurten Hanım beni yeni yazarlarla tanıştırıyor. Kompozisyon yarışmasında birinci olduğumu söyledikleri gün, hayatımın en güzel günü. Okul gazetesinde yazmaya başlayıp şiir dinletilerinde şiir okumaya başlıyorum. Güzel olmadığım için o kadar mutsuz değilim artık.

1994 YILI

İlk yakın arkadaşım Nazlı, durmadan Gümrük Birliği'nden bahsediyor. Onun gündelik siyaseti yakından takip etmesini hayranlık uyandırıcı buluyorum. Onunla konuşabilmek için gazetelerdeki köşe yazılarını okumaya başlıyorum. Küçük bir ajandam var, her şeyi ona not alıyorum. Ben Tansu Çiller'i onun kadar beğenmiyorum. Siyaset yapabilmek için neden erkek gibi giyinmek gerektiğini anlamıyorum. İktidarın yalnızca erkeğe yakışan bir şey olduğu mesajını pekiştiriyor. Bunu içten içe bilsem de "ilk kadın bir şey" ifadeleri zafer duygusu da veriyor. Kanatlı pedleri var Nazlı'nın, güzel bir de çantası. Bir şeylere karşı protest oluşunu mu saçlarını yıkadığı şampuanı mı daha çok kıskanıyorum bilmiyorum.

1995 YILI

Beşinci kardeşimin doğuşu ve ilk annelik provam. İlk defa bir bebeğin tüm bakımını verdiğim, uykumdan uyanıp beslediğim, kakalı bezlerini yıkadığım yıl. Bunların altından pek güzel kalksam da bir an önce "buradan" kurtulmak istiyorum. Ben anne değil, çok önemli bir şeyler olmak istiyorum. O zamanlar bunun da çok kıymetli bir şey olduğunu bilmiyorum. Henüz aile yılı ilan edilip kadınlar "anne olmak" için teşvik edilmemiş. Yine de görebildiğim kadarıyla kadınlar evlerde ve çocuk bakıyorlar. Nişan bohçası dermek, düğünlere gitmek istemiyorum. Annem bana artık o kadar karışamıyor. Protest müzik dinliyor, absürt şeyler giyiyor, erkekleşiyorum. Eve para getirenin iktidar olduğunu annem üzerinde test ediyorum. Kendi kadınsı, yumuşak, kapsayıcı iktidarımı(?) kurmama yıllar var. Politik olmayan halimizin politik olduğunu anlamama...

(Devam edecek...)

Yazanın notu: Bu yazı Annie Ernaux'un Seneler kitabının verdiği ilhamla kadınlık hallerimizin benim kuşağımdan ve ait olduğum sınıftan kişisel tarihi bir anlatımıdır.

(iç. ekmek ve gül, 01.03.2025, bit.ly/3FgUwy0)

bachibouzouck.com